

Práca s páchatel'mi násilia pri domácom násilí:

Štandardy Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche Gewalt e.V.

0. Preambula

Domáce násilie je porušením práva človeka na telesnú a duševnú nedotknuteľnosť. Táto forma násilia je spoločensky rozšírená a zameraná najmä voči ženám. Páchatelia sú prevažne muži. Deti sú v prípadoch domáceho násilia všeobecne taktiež zasiahnuté tým, že je násilie zameraná aj na ne, alebo musia byť jeho svedkami pri násilí medzi rodičmi.

Predkladané štandardy Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche Gewalt e.V.¹ predstavujú pre svoje členské zariadenia záväzné smernice k práci s páchatel'mi a majú slúžiť iným zariadeniam pre prácu s páchatel'mi/spolupracujúcim partnerom, ako aj posielajúcim a financujúcim inštitúciám ako orientácia. Jedná sa o minimálne štandardy na zabezpečenie dobrej praxe pri práci s páchatel'mi. Sú platné tak pre klientov doručených justíciou, ako aj pre samostatne prihlásených.

Pre potreby týchto štandardov je práca s páchatel'mi definovaná

---

1 Spolkové pracovné spoločenstvo pre domáce násilie (BAG-TäHG e.V.) je interinštitucionálna, interkulturálna zastrešujúca organizácia pre zariadenia pre prácu s páchaťel'mi domáceho násilia v Nemecku. Patria k nemu zariadenia, ktoré pracujú s páchaťel'mi a obeťami domáceho násilia, poskytujú ochranu obeťam a pracujú preventívne proti násiliu. Členské inštitúcie pracujú v interinštitucionálnych pracovných väzbách proti domácomu násiliu spolu s políciou, štátnym zastupiteľstvom (prokuratúrou), súdmi, zariadeniami na ochranu obeť, probačnou a mediačnou službou, sociálnoprávnou ochranou dieťaťa a sociálnou kuratelou a poradenskými centrami.

obsiahlo. Pojem obsahuje na násilie zameranú prácu s páchatelmi násilia a jej inštitucionálnu previazanosť. Práca s páchatelmi potrebuje previazanosť intervenčných štruktúr proti domácemu násiliu, ktoré musia byť doplnené zo strany zariadení na prácu s páchatelmi. Účinnosť práce s páchatelmi ohľadom predchádzania ďalšiemu násiliu – odhliadnuc od kvality práce – závisí v podstatnej miere od toho, ako dobre spolupracujú zariadenia na prácu s páchatelmi s políciou, justíciou a jej službami, zariadeniami na podporu žien a ďalšími komunálnymi, resp. regionálnymi podpornými zariadeniami.²

Pojmy “program pre páchatelov” a “sociálny výcvik” popisujú na násilie zameranú prácu s mužmi s cieľom zmeny správania. Pojem “program pre páchatelov” zdôrazňuje, že s intervenciami zameranými na problematiku násilia zviazanými do jedného celkového konceptu sa pracuje s cieľavedome počas obmedzeného časového rámca. V zákone sú kvôli zdôrazneniu zodpovednosti páchatela, ktorá je dôležitým právnym základom nemeckej práce s páchatelmi, v týchto štandardoch popisované programy pre páchatelov označované ako “sociálne výcvikové kurzy”.

Práca s páchatelmi prebieha v súlade s predpismi na ochranu osobných údajov a vyžaduje dostačujúcu kvalifikáciu odborníkov, minimálnu inštitucionálnu ukotvenosť, ako aj dokumentáciu a evaluáciu práce.

Na zabezpečenie kvalitnej práce s páchatelmi v zmysle týchto štandardov je potrebné adekvátne financovanie z verejných zdrojov. Toto však nemá byť na úkor služieb poskytovaných ženám zažívajúcim násilie.

---

² Gondolf (2002; 2012).

1. Úvod

1.1 Definícia a porozumenie domácemu násiliu

V predkladaných štandardoch sa pod domácim násilím rozumie násilie mužov na ich (ex)partnerkách. Vedome sa zameriavame len na jednu časť oblasti násilia v blízkych sociálnych vzťahoch. Pre iné cieľové skupiny (násilie v pároch rovnakého pohlavia, násilie na deťoch, násilie detí na rodičoch, násilie žien na ich (ex) partneroch musia byť nové koncepty a štandardy vyvinuté zvlášť.

Pod násilím tu rozumieme každé cielené narušenie telesnej, duševnej a sociálnej integrity inej osoby. Domáce násilie môže obsahovať vzorce kontrolujúceho správania, ktoré môže mať závažné a dlhotrvajúce negatívne následky na prežívanie, sebahodnotenie, autonómiu, telesné a duševné zdravie poškodenej osoby. Domáce násilie obsahuje fyzické, psychické, sexualizované, sociálne, emocionálne a ekonomické násilie, izoláciu, prenasledovanie, vyhrážanie a zastráňovanie.

Základom práce s páchatelmi je nasledujúce chápanie násilia:

- Násilné správanie je naučené. Nenásilné stratégie riešenia konfliktov môžu byť taktiež naučené.
- Páchatelia sú za svoje násilné správanie na 100% zodpovední.
- Násilnému správaniu predchádza rozhodnutie.
- Násilné správanie je zamerané na zabezpečenie kontroly a (znovu) získanie moci.
- Je potrebné rozlišovať konfliktné a násilné správanie.
- Násilné správanie je zasadené do historického a spoločenského, ale najmä rodového kontextu a slúži prevažne k stabilizácii a zachovaniu mocenských pomerov.
- Domáce násilie sa vyskytuje naprieč všetkými spoločenskými

vrstvami.

1.2 Základné postoje

▣ Nasledujúce základné postoje charakterizujú prácu s páchatelmi podľa týchto štandardov:

- Primárnym cieľom práce s páchatelmi je udržateľné ukončenie násilného správania.
- Práca s páchatelmi nie je psychoterapiou. Páchanie násilia je prejavom naučeného spôsobu myslenia a správania a spravidla nie je následkom psychického ochorenia.
- Páchatelia musia byť za svoje násilie braní na zodpovednosť. Práca s páchatelmi môže byť spoločenskou reakciou, ktorá pohne páchatelov k prebratiu zodpovednosti za ich násilné správanie.
- V rámci práce s páchatelmi môžu byť zmeny správania dosiahnuté prostredníctvom konfrontácie páchatela s jeho správaním.
- Práca s páchatelmi sa zakladá na skutočnosti, že odborníci zaujmú pozíciu, ktorá je silne proti násiliu a (ženy) znevažujúcim postojom.
- Práca s páchatelmi sa nekoná výhradne v záujme klienta, ale v záujme spoločnosti a v záujme obeť. Preto musia byť všetky činnosti zamerané na zabezpečenie bezpečia pre násilím postihnuté ženy a deti. Všetky kroky práce s páchatelmi sa musia dať zmerať ochranou obeť.
- Práca s páchatelmi sa zakladá na uznaní a rešpekte osoby klienta. Odborníci ale nemôžu akceptovať, keď páchatelia svoje násilie bagatelizujú, popierajú, alebo presúvajú vinu na iných. Konfrontácia sebaospravedlňujúcich stratégií v partnerskom násilí napriek tomu prebieha s rešpektom a pri dodržiavaní základných ľudských práv.
- Práca s páchatelmi prispieva k zvyšovaniu kompetencií

násilných mužov v partnerskej oblasti a k ich podpore vo vytváraní partnerstiev založených na obojstrannej akceptácii a rovnoprávnosti.

- Práca s páchatelmi musí koncepčne primerane zohľadňovať rozdiely vo vzdelaní, kultúrnom a sociálnom pozadí, ako aj regionálne rozdiely.
- Práca s páchatelmi je stavebným kameňom spoločenskej intervencie proti partnerskému násiliu. Musí byť súčasťou siete opatrení, napr. policajných a súdnych sankcií voči páchatelom, ako aj opatrení na podporu obetí.
- Zosieťovanie zariadení pre prácu s páchatelmi na úrovni spolkových krajín aj na úrovni štátu a konsenzus v dodržiavaní týchto štandardov podporujú kvalitu a transparentnosť práce s páchatelmi v Nemecku.

□

▣ 2. Sieťovanie a spolupráca

- ▣ Práca s páchatelmi nemôže existovať izolovane. Potrebuje záväzné intervenčné štruktúry proti domácemu násiliu, ktoré sú aktívne spoluvytvárané zo strany práce s páchatelmi. Spolupráca musí existovať na úrovni konkrétnych prípadov, ako aj na vyššej inštitucionálnej úrovni. Pritom musia byť všetci spolupracujúci partneri/partnerky informovaní o koncepte, obsahu a podmienkach práce s páchatelmi. Zariadenie na prácu s páchatelmi sa musí aktívne usilovať o záväzné dohody o spolupráci vo veciach dodania páchatel'ov, informovania inštitúcií, kontroly správania a evaluácie programu. To sa týka najmä spolupráce medzi zariadeniami na prácu s páchatelmi a zariadeniami na ochranu žien a detí, ako aj justíciou a políciou.

▣

2.1 Spolupráca s políciou

Polícia je často prvou štátnou inštitúciou, ktorá intervenuje v prípadoch domáceho násillia. Zariadenie na prácu s páchatelmi musí informovať políciu o práci s páchatelmi, aby vedela polícia odkázať na určitú konkrétnu ponuku.

Keďže polícia má možnosť mužom cestou proaktívneho zdieľania informácií sprostredkovať kontakt so zariadením na prácu s páchatelmi veľmi krátko po čase činu, je zmysluplné zo strany zariadenia na prácu s páchatelmi uzavrieť dohody o spolupráci s políciou.

2.2 Spolupráca s justíciou

Práca s páchatelmi je zmysluplné doplnenie súčasných sankčných možností v prípadoch násilnej kriminality v domácnosti. Existujúce

možnosti justície dodať páchatel'ov do programov pre páchatel'ov násilia na ženách by mali preto byť využité.³

Prokuratúry a súde musia byť informované o práci s páchatel'mi, keďže rozhodujú o ďalšom konaní v trestnoprávných prípadoch a môžu nariadiť alebo odporučiť účasť v programe.

Podľa možnosti by sa mala etablovať spolupráca s probačnou a mediačnou službou, keďže táto dáva odporúčania na účasť v programe pre páchatel'ov a dohliada na výkon nariadených ochranných opatrení, zákazov a povinností.

Aj rodinné súde musia byť informované o práci s páchatel'mi

3 Vstup do programu prostredníctvom nástrojov – nariadení, príkazov, odporúčaní justície sa v rámci národného a j medzinárodného výskumu ukázal jednoznačne ako zmysluplný, keďže pomocou ich prispenia sa zvyšuje pravdepodobnosť ukončenia programu páchatel'mi (Jewell & Wormith, 2010; Liel, 2013; Helfferich & Barz, 2006; WiBIG, 2004).Existujú nasledovné trestnoprávne možnosti nariadení účasti v programe: predbežné pozastavenie trestného stíhania v prípade účasti obžalovaného na programe,

- v prípade priestupku, kedy je páchatel'ovi udelený peňažná pokuta, môže byť nariadená aj účasť v programe,
- pri treste odňatia slobody, ktorého výkon je podmiennečne zastavený, môže byť páchatel'ovi taktiež nariadená účasť v programe.

Rodinné súde disponujú nasledovnými právomocami:

- v konaní o dobre dieťaťa môže rodinný súd zaviazať otca k účasti na programe pre páchatel'ov,
- v konaní o rozdelení starostlivosti rodičov o dieťa a zaobchádzaní s dieťaťom môže rodinný súd otcovi odporučiť účasť v programe.

Pri konaní rodinných súdov o rozdelení starostlivosti rodičov o dieťa nie je možné nariadenie sankcií, avšak neúčasť v programe môže negatívne ovplyvniť rozhodnutie súdu.

násilia na ženách, pretože aj rodinný súd môže od páchatel'a požadovať, aby sa zúčastnil na programe.

Ak boli justíciou nariadené opatrenia prikazujúce účasť na programe pre páchatel'ov, je zariadenie na prácu s páchatel'mi povinné hlásiť nariadujúcej inštitúcii správy o začatí, prerušení a ukončení daného opatrenia. Pre prácu s páchatel'om to znamená, že na začiatku opatrenia musí páchatel' zbaviť zariadenie na prácu s páchatel'mi mlčanlivosti voči justičným orgánom.

Zariadenie na prácu s páchatel'mi nevykonáva žiadnu posudkovú činnosť alebo sociálnu prognostiku o páchatel'och.

2.3 Spolupráca so zariadeniami na podporu žien

V zmysle ochrany obetí je potrebné úzko spolupracovať s regionálnymi zariadeniami na ochranu a podporu žien a vytvorenie spoločných postupov proti domácemu násiliu.

Spolupráca slúži na obojstrannú informovanosť o pracovných konceptoch a záväzné dohovory ohľadom spoločného postupu v konkrétnych prípadoch.

Zariadenie na prácu s páchatel'mi sa snaží o dohody o spolupráci s miestne príslušným zariadením na podporu žien, v ktorom sú sprostredkované ďalšie služby. Tieto dohody by mali určiť:

(1) či a ako v konkrétnom prípade môže prebiehať výmena informácií medzi programom na prácu s páchatel'mi a zariadením na podporu žien, napr. ohľadom akútneho ohrozenia páru ďalším opakovaným násilím, a

(2) či a za akých podmienok majú byť vedené spoločné rozhovory s páchatel'om a obeťou na vyjasnenie otázok relevantných pre

bezpečnosť obete.

Zariadenia na podporu žien poskytujú ženám poradenstvo pri prekonávaní zažívaného násillia, pri otázkach pokračovania života (napr. pri rozchode, rozhodovanie o pokračovaní vo vzťahu) a pri právnych otázkach. Majú možnosť (ex) partnerky informovať o priebehu programu pre páchatel'ov, ako aj o možnostiach a rizikách pri účasti muža v programe. V rámci ich poradenstva odhadujú bezpečnosť žien a detí z pohľadu ohrozenia ďalším násillím. Odporúča sa, aby si zariadenia na prácu s páchatel'mi a zariadenia na podporu žien navzájom porovnávali odhady rizika ďalšieho násillia v partnerskom vzťahu s cieľom zabezpečiť ďalekosiahlejšiu ochranu obetí. Pri prerušení alebo ukončení programu pre páchatel'ov informuje zariadenie na prácu s páchatel'mi zariadenie na podporu žien, ktoré sa nachádza v kontakte s poškodenou (ex) partnerkou.

2.4 Spolupráca so sociálnoprávnu ochranou detí a sociálnou kuratelou

Deti sú vo všeobecnosti tiež postihnuté domácim násillím, ak sa vyskytne. Domáce násillie je potenciálnym znakom ohrozenia dobra dieťaťa a často indikátorom ďalších skutočností, ako napr. zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa.

Vo vhodných prípadoch a už v počiatocnej fáze riešenia prípadu rodinným súdom je sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela v pozícii navrhovať otcom účasť a rodinnému súdu nariadenie účasti v programe pre páchatel'ov násillia. Zariadenie na prácu s páchatel'mi sa musí preto usilovať o spoluprácu so sociálnoprávnu ochranou detí a sociálnou kuratelou a informovať o ponuke.

Sociálnoprávna ochrana dieťaťa a sociálna kuratela musí byť informovaná o tom, že program pre páchatel'ov násilia na ženách je vhodný výhradne pre prípady partnerského násilia a nie pre zneužívanie a zanedbávanie dieťaťa.

Programy pre páchatel'ov podľa týchto štandardov riešia škodlivé následky domáceho násilia na deti. V prípadoch, v ktorých je požadované spracovanie špecifických rizík zneužívania alebo zanedbávania dieťaťa, nie sú tieto programy samostatne postačujúce. V týchto prípadoch musia existovať dodatočné ponuky na programy, ktoré sa viac zameriavajú na záťaž dieťaťa a podporujú otcov v pochopení a prevzatí zodpovednosti za výchovu dieťaťa.

2.5 Spolupráca s ďalšími pomáhajúcimi zariadeniami

Vo všeobecnosti je vhodné zosieťovanie všetkých pomáhajúcich zariadení, ktoré sa stretávajú s problematikou domáceho násilia. K tým patria:

- poradenské zariadenia pre partnerstvo, manželstvo a rodinu,
- poradenské zariadenia zaoberajúce sa závislosťami,
- mimosúdne vyrovnanie, mediácia,
- zariadenia na pomoc deťom a mládeži,
- zdravotnícke zariadenia,
- psychoterapeuti/ky.

3. Program pre páchatel'ov násilia na ženách

- Program pre páchatel'ov, alebo aj sociálny výcvikový program je kognitívno-behaviorálne orientované opatrenie pre mužov, ktorí boli násilní v partnerskom vzťahu. Zmena správania má byť dosiahnutá prostredníctvom konfrontácie, poradenstva a sociálnej podpory.

□

□ 3.1 Cieľová skupina

- Cieľovou skupinou sú dospelí muži, ktorí boli násilní voči svojej (ex) partnerke. Pracuje sa tak so samostatne dobrovoľne prihlásenými, ako aj s tými, ktorí sa do programu prihlásia prostredníctvom kontaktu s určitou inštitúciou, resp. dostanú nariadenie zúčastniť sa programu (justícia, sociálnoprávna ochrana dieťaťa a sociálna kuratela). Čo sa týka trestných činov proti právu na sexuálne sebaurčenie, tak by sa mali spravidla uprednostniť existujúce spôsoby liečby páchatel'ov sexuálnych trestných činov, keďže programy pre páchatel'ov násilia na ženách k nim nie sú alternatívou.⁴ Pri porozchodovom nebezpečnom prenasledovaní (stalkingu) je tiež potrebný špecifický program, ktorý sa nazameriava na vzťah medzi páchatel'om a ex-partnerkou.⁵

---

4 K týmto patria odsúdenia za sexuálne zneužívanie alebo znásilnenie (ex) partnerky. Z časti sú sexuálne násilné činy ako také identifikované až počas programu pre páchatel'ov bez toho, aby za ne boli páchatelia predtým súdení. V týchto prípadoch by sa s nimi malo pracovať v rámci programu so zameraním na prebratie zodpovednosti páchatel'om.

5 Nebezpečné prenasledovanie popisuje vzorec správania pretrvávajúci počas dlhšieho časového obdobia, pri ktorom páchatel' obeť po rozchode prenasleduje a obťažuje. Typickými formami sú telefonáty a SMS správy v každú dennú a nočnú hodinu, ohováranie cez e-mail a sociálne siete, prenasledovanie, sledovanie, poškodzovanie majetku. Pre túto cieľovú skupinu bol BAG-TäHG vyvinutý samostatný koncept (Hertel, Spanoudakis et al., 2011), keďže programy pre páchatel'ov násilia na ženách sú podľa týchto štandardov v prípadoch nebezpečného prenasledovania kontraindikované.

3.2 Kritériá a kontraindikácie účasti v programe

O splnení kritérií a kontraindikácií rozhodujú odborníci pre prácu s páchatelmi samostatne v jednotlivých prípadoch.

Do programu pre páchatelov môže vstúpiť len muž, ktorý:

- (1) sa priznal k násilnému činu,
- (2) je pripravený spolupracovať,
- (3) je vhodný pre skupinovú prácu.

Ak nie je čo i len jedno kritérium splnené, musí byť účasť v programe odopretá. Ďalej je potrebné zistiť, či nenastala v konkrétnom prípade žiadna z kontraindikácií:

- (1) látková či nelátková závislosť v štádiu, kedy je potrebná liečba,
- (2) psychiatrické ochorenie,
- (3) suicidalita,
- (4) chýbajúce rečové znalosti,
- (5) nedostatočné kognitívne schopnosti.

3.3 Zameranie a ciele

Práca s páchatelmi obsahuje diskusie o psychickom, fyzickom, sexualizovanom, sociálnom, emocionálnom a ekonomickom násilí, izolácii, prenasledovaní, vyhrážaní a zastrášaní, tak ako aj násilie podporujúcich postojoch a presvedčeniach.

Práca s páchatelmi sleduje nasledovný primárny cieľ:

- Žiadne opakované násilie: špirála násilia musí byť rýchlo

a udržateľne prerušená. Násilní muži majú rozoznať hroziace riziko opakovania činu, postaviť sa mu a nasadiť preventívne prostriedky tak, aby k nemu nedošlo.

V zmysle dosiahnutia tohto cieľa vznikajú tieto ďalšie ciele:

- Prebratie zodpovednosti: Páchatelia majú prebrať zodpovednosť za ich násilné činy: ich zamlčovanie, popieranie, odôvodňovanie, ospravedlňovanie a odsúvanie viny má byť odhaľované a konfrontované.
- Sebauvedomenie a sebakontrola: páchatelia majú rozoznať a spoznať svoje hranice a hranice iných ľudí, majú ich dokázať rešpektovať.
- Empatia: Páchatelia sa majú naučiť vžiť sa do polohy (ex) partnerky zažívajúcej násilie a zúčastnených detí.
- Alternatívne stratégie riešenia konfliktov: muži sa majú naučiť riešiť konflikty nenásilne. Majú si vyvinúť vlastné stratégie a možnosti, ako sa majú v budúcich konfliktných situáciách zachovať sociálne kompetentne bez toho, aby narušili hranice iných ľudí, ako aj svoje vlastné.
- Schopnosť vytvárať a udržiavať vzťahy: muži majú zlepšiť svoje vnímanie a komunikačné schopnosti vo vzťahoch.

3.4 Obsahy programu pre páchatel'ov

Existujú rôzne pedagogické a terapeutické nástroje, koncepty a metódy, ako dosiahnuť ciele. Pri zaručení metodologickej slobody sú následné obsahy povinnou súčasťou programu pre páchatel'ov násilia na ženách:

- **Násilie a násilné správanie:** Násilní muži majú byť scitlivovaní rozoznávajú rôzne formy násilia. Majú rozoznať vlastné násilné správanie v partnerskom vzťahu a byť schopní

ho pomenovať. Cieľom je, aby si vyvinuli jasné porozumenie násiliu a dokázali ho odlíšiť od sociálne akceptovateľného konfliktného správania.

- **Rekonštrukcia činu (zobrazenie násilia):** Centrálna a neopomenuteľná súčasť programu pre páchatel'ov je detailný popis situácií/činov násilia páchatel'ov a konfrontácia s jeho násilným správaním. Cieľom pritom je, aby páchatel' rozoznal svoju zodpovednosť, svoje alternatívne spôsoby konania v rôznych časových bodoch eskalujúceho konfliktu a motívy svojho konania. Rekonštrukcia činu obsahuje zmenu perspektívy na perspektívu zainteresovaných ľudí – ženy a detí.
- **Následky násilia:** Program pre páchatel'ov sa zameriava na krátkodobé aj dlhodobé následky pre zúčastnené ženy a deti, ako sú fyzické a psychické poškodenia a zranenia.
- **Bilancia násilného správania:** V programe pre páchatel'ov majú muži analyzovať výhody a nevýhody násilného správania z ich pohľadu. Oni majú zistiť, že násilie im prinieslo krátkodobé výhody tým, že ich dovedlo k jednostrannému presadeniu si svojho záujmu alebo k ukončeniu konfliktu, ale že sú s ním spojené závažné a dlhodobé následky, ktoré sú nevýhodou násilného správania.
- **Nenásilné stratégie správania:** Súčasťou programu pre páchatel'ov je osvojenie si a precvičovanie nenásilných alternatívnych stratégií správania. Sociálne a komunikačné kompetencie sa majú zvyšovať. To obsahuje aj schopnosť primerane rozoznať a vyjadriť vlastné pocity, city a potreby.
- **Núdzové plány:** Významnou súčasťou programu je vytvorenie, reflexia a nasadenie núdzového plánu an predchádzanie opakovaniu násilného správania. Každý účastník si vyvinie, reflektuje a nasadí individuálne, čo najkonkrétnejšie a realistické možnosti, ako vystúpiť

- z očakávaných kritických situácií vo svojom sociálnom okolí.
- **Komunikačné vzory:** V programe pre páchatel'ov dostanú muži možnosť vnieť a reflektovať aktuálne konflikty a témy zo svojho partnerského života. Majú sa vypracovať partnerské komunikačné štruktúry, ktoré sa následne preveria z hľadiska obsahu potenciálne eskalujúcich vzorcov.
  - **Obraz muža a obraz ženy:** Muži sa majú naučiť diskutovať o svojom porozumení mužskosti, najmä v spojitosti s násilím, mocou a bezmocnosťou. Cieľom je reflektovať životné skúsenosti a zvnútornené patriarchálne rolové vzory. Majú zväžiť svoj vzťah k ženám a podľa vzoru rovnocenného chápania partnerstva ho pozmeniť.
  - **Rola otca:** Účastníci majú diskutovať o zodpovednosti a hraniciach vlastnej otcovskej role. Najmä majú rozoznať vplyv násilných činov na deti a zlepšiť vzťah k deťom a postoje smerom k matke ich detí.
  - **Vlastné skúsenosti ako obeť:** Každý muž by mal dostať možnosť reflektovať vlastné skúsenosti ako obeť. Cieľom je umožniť prístup k vlastným pocitom a zlepšiť schopnosť empatie. Pritom musí byť zdôraznené, ež vlastné skúsenosti s rolou obeť nie sú v žiadnom prípade zdôvednením ani ospravedlnením používania násilia.

3.5 Setting a rozsah

Práca s páchatel'mi násilia má prebiehať zásadne skupinovou formou. Interakcie a skupinová dynamika podporujú sociálne učenie. Skupina je predpokladom k tomu, že sa muži navzájom konfrontujú s ich chybným správaním a medzi sebou spochybňujú zdôvodňovanie a ospravedlňovanie násilia. Skupina k tomu poskytuje sociálnu podporu, keďže praktizovanie domáceho násilia je často spojené s pocitmi viny a hanby. Ak skupinová práca v odôvodnených jednotlivých prípadoch nie je možná, môže byť

poskytované aj individuálne poradenstvo, ktoré sleduje rovnaké ciele a musí pokrývať všetky základné obsahové oblasti. Všetky tieto prípady musia byť obsahovo odôvodnené.

Program pre páchatel'ov násilia musí byť vedený minimálne dvomi odborníkmi. Pritom sa osvedčilo zloženie trénerského tímu z oboch pohlaví. Tieto štandardy odporúčajú minimálne 25 sedení s obsahom minimálne 50 hodín, k tomu ešte vstupnú procedúru. Časové trvanie a procesuálna štruktúra sociálneho tréningu má veľký význam z hľadiska dosiahnutia udržateľnej zmeny správania. Preto by mal program pre páchatel'ov prebiehať počas obdobia minimálne šiestich mesiacov okrem vstupnej procedúry a následných stretnutí. Termíny stretnutí by mali prebiehať na týždennej báze. V odôvodnených prípadoch sa dajú zväžiť aj iné modely, pokiaľ sa ďalej držia týchto štandardov. Skupina by mala pozostávať z piatich až desiatich účastníkov. Počas bežiaceho programu majú byť k dispozícii ďalšie poradenské zdroje, napr. pre prípady krízovej intervencie. Po ukončení programu by mali muži dostať možnosť naďalej udržiavať kontakt so zariadením a mal by nasledovať minimálne jeden určený termín následného stretnutia.

3.6 Vstupná procedúra s účastníkmi

S každým účastníkom musia byť pred zaradením do programu vykonané minimálne tri stretnutia v trvaní troch hodín spolu, ktoré slúžia na to, klienta diagnostikovať, vytvoriť základnú motiváciu aj v prípade kontextu povinnej účasti a podľa potreby vysvetliť princípy intervencií v rámci programu.

V rámci vstupnej procedúry majú odborníci zariadenia na prácu s páchatelmi nasledujúce úlohy:

- Zdokumentovať pre prácu s páchatelmi relevantné informácie (napr. sociodemografické údaje, kontext vstupu do programu) a zhromaždiť podklady (napr. rozsudok, spis prokuratúry, a pod.)
- Získať popis priebehu činu a náhľad klienta na problematiku.
- Získať informácie o obsahu a objeme doteraz vykonaného násillia v partnerskom vzťahu a faktoroch zvyšujúcich riziko recidívy (napr. konzum látok vyvolávajúcich závislosť, všeobecná násilná kriminalita)
- Odhadnúť aktuálne ohrozenie partnerky a detí a v prípade potreby zaviesť opatrenia na elimináciu rizika (napr. vytvorenie núdzového plánu s klientom, požiadať o poradenstvo u kolegov, zvolanie prípadovej konferencie)⁶

---

⁶ Poznámka k „odhadu rizika“: Odhad rizika recidívy partnerského násillia je hlavnou diagnostickou úlohou práce s páchatelmi násillia na ženách. Za pojmom sa skrývajú viaceré odhadové úlohy, ktoré sa v praxi často miešajú. Dve najdôležitejšie úlohy sú odhad všeobecnej recidívy a odhad bezpečnosti. Pri odhade rizika všeobecnej recidívy pre partnerské násillie sa závažnosť prípadu porovnáva s inými páchatelmi, aby sa rozhodlo, či je možná práca s týmto páchatelom, ktoré intervencie, resp. sprievodné opatrenia je potrebné použiť. Pri odhade bezpečnosti sa určuje akútne situačné riziko recidívy, aby sa okamžite rozhodlo o opatreniach na ochranu ženy a detí. Na podporu odborného odhadu sa môžu na pomoc pribrať štandardizované screeniny rizika a môžu byť vymieňané informácie medzi na prípade zúčastnenými inštitúciami. Štandardizované nástroje majú slúžiť na to, aby do odborného hodnotenia boli zaradované iba

- Posúdiť vhodnosť alebo nevhodnosť páchatel'a pre program
- Vyjasniť podmienky účasti na programe a obojstranne dohodu potvrdiť podpisom (zmluva a podmienky mlčanlivosti)

Po vyhodnotení informácií, ktoré sú k dispozícii, rozhodnúť o zaradení alebo nezaradení klienta do programu a o tejto

- skutočnosti informovať klienta aj inštitúciu, ktorá jeho zaradenie odporučila, resp. nariadila.

V prijímacej fáze sú používané štandardizované, empiricky overené a validizované diagnostické a hodnotiace nástroje, ktoré podporujú a zaisťujú odhad odborníkov. Základom hodnotenia sú výpovede o riziku recidívy partnerského násillia. Nástroje a možnosti vzdelávania pre odborníkov sú zabezpečované BAG-TäHG.

---

rizikorelevantné znaky. Spoľahlivosť konania závisí ale do veľkej miery aj od ich empirickej kvality a výpovednej hodnoty, čiže empirickými prostriedkami preverenou pravdepodobnosťou zhody výpovede o ohrození s reálnymi recidívami násillia. Screeningy sa rôznia ohľadom ich výpovede o stupni ohrozenia (ťažké partnerské násillie vs. usmrtenie) a uhl'adom zdrojov vstupných informácií (čin a jeho okolnosti, výpovede poškodenej). Mnoho nástrojov bolo vyvinutých v policajnom prostredí. BAG-TäHG preto vyvíja rizikoscreeningový nástroj RiP (Risikoscreening für Partnergewalt – rizikoscreening pre partnerské násillie), ktorý je určený na použitie v praxi programu pre páchatel'ov násillia na ženách. Výmena informácií medzi inštitúciami má slúžiť k získaniu čo možno najobsiahlejšieho obrazu o ohrození ďalším násillím, pretože analýza závažnej recidívy so smrteľným koncom ukázala, že u zúčastnených sa nachádzali rozdielne informácie, ktoré až keď boli spätne zosumarizované a vyhodnotené, ukázali celkový obraz o skutočnom ohrození opakovaným partnerským násillím.

3.7 Zmluvné ustanovenia

Základom pre účasť na programe pre páchatel'ov je písomná dohoda medzi zariadením poskytujúcim program pre prácu s páchatel'mi násilia na ženách a klientom, ktorá vypovedá o:

- obsahu programu,
- záväznej a pravidelnej účasti,
- dodržiavaní pravidiel a dohôd,
- postupe pri prerušení a vyradení,
- postupe pri opakovanom násilí počas účasti na programe,
- zbavení mlčanlivosti voči:
  - (ex) partnerke
  - nariaďujúcej inštitúcii (napr. prokuratúre, trestnom súde, rodinnom súde)
  - sociálnoprávnej ochrane dieťaťa a sociálnej kuratele (pokiaľ je zúčastnená na prípade),
  - intervenčných centrách a zariadeniach na podporu a ochranu žien, ktoré sú zúčastnené na prípade,
- súhlase ku kontaktu s (ex) partnerkou,
- finančnej spoluúčasti.

□ 3.8 Kontakt s (ex) partnerkou, ktorá zažívala násilie

Kontakt zariadenia na prácu s páchatelmi s (ex) partnerkou sa obmedzuje na informovanie o ponuke pracovať s páchatelom násilia a na otázky bezpečnosti. Práca s páchatelom neposkytuje samostatné poradenstvo a podporu ženám zažívajúcim násilie. Informačné rozhovory s (ex) partnerkou sa nekonajú v prítomnosti páchatela. Nadviazanie kontaktu prebieha pri partnerkách postihnutých násilím a aj po rozchode, pokiaľ sa ďalší kontakt medzi páchatelom a obeťou nedá vylúčiť. Dohoda zariadenia na prácu s páchatelmi (pozri 3.7) s násilným mužom obsahuje aj oznámenie kontaktných údajov o (ex) partnerke. Po prvotnom kontakte s páchatelom sa zariadenie na prácu s páchatelmi snaží o čo najskorší telefonický (alebo ako náhradná alternatíva písomný) kontakt s (ex) partnerkou ohľadom otázok jej bezpečnosti a s informatívnou ponukou poradenstva ženám zažívajúcim násilie. Po rozhodnutí o prijatí, resp. neprijatí páchatela do programu sa zariadenie na prácu s páchatelmi (znovu) usiluje o nadviazanie kontaktu s (ex) partnerkou telefonicky za účelom jej informovania o rozhodnutí. Ak (ex) partnerka odmieta kontakt so zariadením na prácu s páchatelmi, je táto skutočnosť rešpektovaná.

□ Informácie (ex) partnerke zahŕňajú:

- obsahy, ciele a hranice práce s páchatelmi, ďalšie obmedzenia, nutnosti a možnosti zachovania bezpečnosti obeť,
- ponuku kedykoľvek môcť nadviazať kontakt so zariadením na prácu s páchatelmi,
- informácie o zariadeniach na podporu pri násilí na ženách a ich deťoch,
- informácie o začiatku programu pre páchatelov, ako aj vylúčení z programu, prerušení a ukončení programu (ex)

partnerom. Pri závažných indikátoroch akútneho ohrozenia zdravia alebo života (ex) partnerky a/alebo detí ich zariadenie na prácu s páchatelmi násilia okamžite informuje. Okrem toho informuje bezodkladne aj políciu, aby táto mohla zabezpečiť ochranné opatrenia pre ženu a deti. Oba tieto informačné kanály môžu byť využité paralelne, aby sa predišlo vzniku časových medzier v ochrane obetí. Spôsob kontaktovania poškodenej (ex) partnerky zariadením na prácu s páchatelmi násilia by mal byť vopred dohodnutý so zariadením na podporu žien.⁷

---

⁷ Poznámka k 3.8: V oblasti domáceho násilia je z dôvodu ochrany obete potrebné popri práci s násilným mužom komunikovať aj s jeho poškodenou partnerkou, pretože násilie v čase začiatku intervencie nemusí byť nevyhnutne ukončené. Existuje veľa možných konštelácií, pri ktorých páchatel a obeť sú v osobnom kontakte napriek ukončenému rozchodu, napr. v rámci starostlivosti o spoločné deti. Približne polovica páchatelov žije s poškodenou ďalej v partnerstve, v spoločnej domácnosti, alebo ju krátko po rozchode znovu kontaktuje. Tieto konštelácie obsahujú potenciálne možnosti opakovanej eskalácie a násilia. O týchto by mala byť poškodená partnerka zariadením na prácu s páchatelmi určite informovaná. Nevyhnutnosť informovať poškodené partnerky vyplýva aj z pozorovania, že ženy majú častokrát nerealistické očakávania a predstavy o programoch pre páchatelov, čiastočne príliš vysoké. Taktiež sa môže stať, že sú mužmi informované nesprávne alebo selektívne. Preto by mali byť ženám ciele, možnosti a hranice ambulantného programu pre páchatelov bezprostredne zdôraznené a vysvetlené. Najmä sa musia dozvedieť, že program nemôže presadiť vlastné ochranné opatrenia. Rozhovory zariadenia na prácu s páchatelmi s poškodenou partnerkou slúžia nasledovnému: (1) dať žene bezpečnostné pokyny, ktoré nie sú ovplyvnené tretími stranami (napr. mužom) a (2) lepšie odhadnúť riziko recidívy muža. Analýza prípadov ťažkej recidívy násilia čiastočne so smrteľným koncom vypovedá o tom, že odborníci/odborníčky práce s násilníkmi sa nemôžu spoliehať na výpovede páchatela o sebe, ale majú proaktívne kontaktovať poškodenú partnerku. Poškodená by mala ponuku zariadenia na prácu s páchatelmi k rozhovoru prijať, ale musí mať aj možnosť ju odmietnuť. Ak dokázateľne neexistuje už žiaden osobný kontakt medzi páchatelom a obeťou (napr. pri súdne nariadenom a páchatelom dodržanom zákaze styku alebo pri väznení páchatela), zariadenie na prácu s páchatelmi by nemalo ponúkať rozhovor s poškodenou partnerkou. Nejednotní sú odborníci a odborníčky v otázke, či by malo zariadenie na prácu s páchatelmi rozprávať aj s novou partnerkou účastníka programu, ktorá nebola postihnutá násilím. Prikladá sa rôzna váha ochrane potenciálnej obete a osobným právam páchatela. Preto neboli pre túto konšteláciu zatiaľ definované žiadne záväzné návody na konanie. Pohľad poškodenej partnerky je jedným z viacerých aspektov odhadu rizika recidívy páchatela. Preto sa väčšina používaných a empiricky overených

---

screeningov používa na identifikáciu rizika usmrtenia alebo všeobecnej recidívy domáceho násillia aj hodnotiace výpovede partnerky. V americkej štúdií programu pre páchatel'ov Heckert a Gondolf (2004) dokázali napríklad, že už aj jednoduché otázky (ex) partnerke ohľadom jej vlastného odhadu rizika recidívy páchatel'a a odhadu vlastnej bezpečnosti boli výpovedné pre ďalšie násillie. Preto by mala práca s páchatel'mi pri hodnotení rizika recidívy brať do úvahy aj odhad poškodenej (ex) partnerky. Rozhovory s partnerkou majú slúžiť k vytvoreniu si bezprostredného obrazu o stave ohrozenia. Pritom žena nemôže byť použitá ako prostriedok kontroly zmeny správania muža. Nejde o sprostredkovanie úspechov intervencie, ale o zvýšenie bezpečia ženy. Pri nadviazaní kontaktu s poškodenou (ex) partnerkou sa autori a autorky týchto štandardov zhodli na dvoch spôsoboch:

(1) telefonický hovor zariadenia na prácu s páchatel'mi čo najskôr po prvom individuálnom rozhovore s mužom, ktorý môže byť nahradený aj poštovým listom, a

(2) telefonický alebo osobný rozhovor pri jeho skutočnom prijatí do programu pre páchatel'ov. Ak sa rozhodne proti prijatiu do programu, alebo ak muž preruší prijímaciu fázu alebo program, malo by zariadenie na prácu s páchatel'mi taktiež hovoriť so ženou. Prvý telefonický hovor môže byť stručný, ale následný rozhovor by mal byť obsiahlejší. Cieľom je, aby bol čo najskôr nadviazaný osobný kontakt, ktorý má žene uľahčiť obrátiť sa na zariadenie pre prácu s páchatel'mi v prípade ďalšieho ohrozenia alebo opakovaného násillia. Kontakt s poškodenou partnerkou by mal byť dohodnutý so spolupracujúcimi zariadeniami na podporu žien, keďže partnerke by mali byť poskytnuté proaktívne ponuky poradenstva aj mimo práce s páchatel'mi od zariadení na podporu žien a intervenčných centier, ktoré veľakrát nasledujú povinne na základe aplikácie zákona o ochrane pred násillím po policajných zásahoch proti domácemu násilliu. Prvý kontakt často rozhoduje o tom, či žena ponuku poradenstva prijme alebo nie. Minimálnym štandardom sú pokusy o telefonický kontakt pri začiatku poradenstva a pri začiatku programu. O čosi náročnejšie, ale na základe doterajšieho poznania optimálne, je po telefonickom kontakte viesť osobný informačný rozhovor o práci s páchatel'mi s partnerkou. Tento by mal prebiehať najvhodnejšie spolu s poradkyňou v priestoroch podpory žien, pre uľahčenie nadviazania ženy na pomocný systém, ktorý je pre ňu nastavený, pretože časť partneriek účastníkov programu nemá žiaden kontakt s podporou žien (napr. ak nebola vykonaná žiadna policajná intervencia). Rozhovory

3.9 Poradenstvo poškodenej partnerke

Prácou s páchatelmi násilia na ženách sa nevykonáva žiadne samostatné a nezávislé poradenstvo, t. j. nad rámec popísaného v bode 3.8, ale (ex) partnerke sa sprostredkuje ponuka poradenstva podpory a ochrany žien.

3.10. Prípadová spolupráca so zariadeniami na podporu žien

Pokiaľ poškodená (ex) partnerka navštevuje zariadenie na podporu žien, zariadenie na prácu s páchatelmi násilia s ním nadviaže kontakt (základom je zbavenie mlčanlivosti, pozri 3.7 a 4.3). V zmysle optimálnej ochrany obetí sa odporúča porovnať odhad rizika ohrozenia ďalším násilím s odhadom zariadenia na podporu žien.

Pri prerušení alebo vylúčení muža z programu pre páchatel'ov informuje zariadenie na prácu s páchatelmi zariadenie na podporu žien, ktoré je v kontakte s (ex) partnerkou.

---

o práci s páchatelmi s partnerkou slúžia na informovanie (pozri vyššie). Nemôžu a ani nemajú nahrádzať ďalšie poradenstvo žene, pretože to nie je úloha práce s páchatelmi, ale úloha podpory žien. Ak žena ešte nemá žiaden kontakt so zariadením na podporu žien, malo by ho zariadenie na prácu s páchatelmi násilia na ženách sprostredkovať. Medzi autormi a autorkami týchto štandardov dlho prebiehala diskusia o tom, či rozhovory s poškodenou partnerkou o práci s páchatelmi môžu alebo majú byť realizované aj úplne výhradne zariadením na podporu žien. Autori sa rozhodli proti tomu z dvoch dôvodov:

(1) práca s páchatelmi potrebuje bezprostredný dojem z poškodenej partnerky a v prípadoch ohrozenia aj možnosť priameho kontaktu s ňou, a

(2) úlohy medzi prácou s páchatelmi a podporou obetí by mali byť jasne rozdelené. Rozhodujúce boli konkrétne praktické skúsenosti, pri ktorých sa stala zmena ohrozenia partnerky rozoznateľnou iba skrz bezprostredný kontakt zo strany zariadenia pre prácu s páchatelmi.

3.11 Párové rozhovory

Párové rozhovory môžu byť ponúknuté ako doplnková možnosť, pokiaľ sú splnené nasledovné predpoklady. Párové rozhovory by mali byť zariadením na prácu s páchatelmi vykonávané iba v spolupráci so zariadením na podporu žien v pohlavne zmiešanom odbornom tíme.

Predpoklady:⁸

- Vyslovené želanie obete a pripravenosť páchatel'a boli overené v individuálnych rozhovoroch.
- Žena nemá žiaden strach alebo pocit ohrozenia otvorene rozprávať v prítomnosti muža.
- Zariadenia na prácu s páchatelmi a na podporu žien prišli na základe analýzy rizika ohrozenia ďalším násilím k spoločnému záveru, že párové rozhovory z pohľadu všetkých zúčastnených sú možné a môžu prebiehať v bezpečnom rámci.
- Žena sa zúčastňuje poradenských rozhovorov v zariadení na podporu žien.
- Muž sa zúčastňuje programu pre páchatel'ov násilia na ženách. Všetky intervencie odborníkov musia zohľadňovať nerovnováhu moci medzi páchatelmi a obeťami, čo si vyžaduje dôkladnú prípravu a dohodu medzi zúčastnenými inštitúciami. V párových rozhovoroch sa musí predísť dojmu, že domáce násilie je spoločný (vzťahový) problém páru. Musia zdôrazňovať oveľa viac zodpovednosti za páchanie násilia zo strany páchatel'a a za sebaobranu zo strany obete.⁹

---

⁸ Bartl et al. (2013).

⁹ Poznámka k 3.11: Párové poradenstvo nezamerané na násilie nie je vhodné na riešenie domáceho násilia, čo spočíva v tom, že problematika násilia v popredí často nebýva diagnosticky určená a dokonca ostáva často vôbec nerozoznaná (Schacht et al., 2009). Navyše je v kontexte párového poradenstva často nemožné dostatočne kontrolovať riziko recidívy a prerušiť násilie. Výskumne bolo dokonca dokázané, že párovým

3.12 Postup pri násilných činoch počas programu pre páchatel'ov násilia

Účastníci sa zmluvne zaviažu prípady opakovaného násilia samostatne nahlásiť. Spracovanie tejto skutočnosti prebieha v skupine. V takýchto prípadoch je vhodné predĺženie účasti páchatel'a v programe. Zariadenie pre prácu s páchatel'mi vypracuje s účastníkom individuálne opatrenia na zabránenie výskytu ďalších násilných činov. Pokiaľ sa účastník nedrží dohodnutých opatrení alebo nepreukazuje prebratie zodpovednosti za svoje násilné konanie, nasleduje vylúčenie z bežiaceho programu.

---

poradenstvom je možné zlepšiť spokojnosť ženy s partnerstvom aj bez toho, aby bolo prerušené násilie (Mullen DeBoer et al., 2012). Niekedy sa ale páry, ktoré už sú naviazané na zariadenia pre prácu s páchatel'mi aj zariadeniami na podporu žien zaujímajú o paralelné párové poradenstvo. Odborníkom a odborníčkam je potom ťažko sprostredkovať ponuku vhodného párového poradenstva, pretože väčšina existujúcich ponúk spravidla nie je dostatočne zameraná na násilie ako také. Pri spolupráci práce s páchatel'mi s podporou žien je teda vhodné v týchto prípadoch ponúknuť vlastnú alternatívu. K tomu sa v rodovo oddelenom poradenstve často vyskytujú obavy, ktoré je vhodné vyjasniť v párovom poradenstve. Úlohou párového poradenstva môže byť vyjasnenie vzťahu, napr. pri rozchode, pre ktorý sa rozhodol jeden z partnerov. U párov, ktoré pokračujú vo vzťahu, môže slúžiť aj k tomu, aby si vyjasnili otázky napr. o organizácii bežného dňa alebo otázky starostlivosti o deti. Párové poradenstvo podľa týchto štandardov nemá byť použité na riešenie násilného správania muža, čo je úlohou práce s páchatel'mi násilia na ženách. Malo by sa predchádzať vyvolaniu dojmu v párovom poradenstve, že páchatel' a obeť sú za násilie zodpovední spoločne. Ak sa pracuje v párovom kontexte, zohrávajú bezpečnostné otázky nadradenú rolu, majú byť objasnené najskôr v oddelenom poradenstve a následne kontinuálne reflektované. V prvom rade musia párové rozhovory nasledovať po jednoznačnom vyjadrení poškodenej, ktorá musí byť schopná v prítomnosti páchatel'a rozprávať bez strachu a pocitov ohrozenia. Inak by párové poradenstvo dysfunkčný vzťah medzi páchatel'om a obeťou skôr posilnilo, ako prelomilo. Okrem iného musia ciele a predstavy oboch partnerov o párovom poradenstve byť zhodné. Oboj odborníkom/odborníčkam prislúcha rozhodnúť, či je párové poradenstvo v danom jednotlivom prípade indikované alebo nie. Pritom nejde iba o odhad, či je setting rozhovoru dostatočný, ale aj o bezpečnosť a ďalšie násilie v domácnosti z hľadiska možností párového poradenstva. Párové poradenstvo tak potrebuje dôvernú spoluprácu medzi zariadeniami, dôslednú prípravu a diagnostické úvahy.

3.13 Vylúčenie z programu pre páchatel'ov

Účastník je z programu pre páchatel'ov vylúčený, pokiaľ sa vyskytne jedna alebo viacero z uvedených skutočností:

- Chýbajúce prebratie zodpovednosti: pretrvávajúce popieranie, zbavovanie sa zodpovednosti, pripisovanie viny za vykonávané násilie mimo seba.
- Výskyt ďalšieho násilia: účastník po výskyte ďalšieho násilia proti (ex) partnerke a/alebo deťom nie je pripravený kriticky zhodnotiť svoj čin a ani aplikovať opatrenia na zabránenie opakovaniu ďalších činov.
- Nedostatočná spolupráca a kooperácia: opakovane chýba pripravenosť k spolupráci a kooperácii. Dianie v skupine je aktívne alebo pasívne bojkotované.
- Porušovanie pravidiel: účastník opakovane ignoruje pravidlá a dohody.
- Absencie: účastník sa nedrží dohodnutých podmienok povinnej účasti.
- Vhodnosť pre skupinu: Chýba schopnosť alebo pripravenosť zvládať očakávania a záťaž spojenú s účasťou na programe.

Pri vylúčení z programu musia byť mimoriadne zodpovedne zohľadnené bezpečnostné záujmy (ex) partnerky a detí.

Poškodená a spolupracujúci partneri sú bezodkladne informovaní o vylúčení klienta z programu.

4. Ochrana osobných údajov a mlčanlivosť

4.1 Ochrana osobných údajov

Zariadenia na prácu s páchatelmi násilia získavajú a spracovávajú osobné údaje iba v úzkom rámci, ktorý je potrebný na plnenie ich úloh. Pri tom sa držia zákonných požiadaviek.

4.2 Archivácia a znehodnotenie dát

Osobné údaje (prípadové spisy) sa skladujú uzamknuté chránené pred prístupom nepovolaných osôb, resp. zvlášť chránené uložené elektronicky a po vypršaní platných zákonných lehôt sú znehodnotené. V prípadoch, ktoré boli dodané prokuratúrami a súdmi, platia zákonné ustanovenia zákona o zodpovednosti páchatel'ov, ktoré predpisujú, že všetky prípady po jednom roku od vypršania opatrenia musia byť znehodnotené.

4.3 Povinnosť mlčanlivosti

Odborní pracovníci podliehajú zákonnej povinnosti mlčanlivosti.

Pre šírenie údajov tretím stranám musí byť získaný písomný súhlas klienta (zbavenie mlčanlivosti), ktorý obsahuje mená osôb a názvy inštitúcií, s ktorými budú informácie zdieľané, ako aj poučenie o možnosti odvolania súhlasu. Šírenie údajov tretím stranám je tiež možné v prípade oslobodenia od povinnosti mlčanlivosti.

4.4 Oslobodenie od povinnosti mlčanlivosti

Zákonom určené oslobodenie od povinnosti mlčanlivosti dovoľuje odborníkovi zdieľať informácie tretím stranám aj bez alebo proti vyslovenej vôli klienta. Oslobodenie sa týka napríklad prípadu, kedy vyjdú najavo skutočnosti, podľa ktorých sa páchatel' dopustí

trestného činu a zdieľanie informácie tretím stranám slúži na účely predídenia konkrétnemu hroziacemu nebezpečenstvu ohrozenia fyzickej integrity (ex) partnerky alebo detí. V každom takomto prípade je potrebné právne posúdenie.

Podľa zákona o spolupráci a informovanosti pri ochrane detí je povolené zdieľanie informácií, pokiaľ s jedná o informovanie za účelom poradenstva alebo intervencie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prípade, že v priebehu programu vyšli najavo skutočnosti, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu dobra dieťaťa a ktorým sa nedá inak predísť.¹⁰

5. Personál

Odborníci na prácu s páchatelmi násilia na ženách musia disponovať nasledovnou kvalifikáciou:

- ukončené vysokoškolské vzdelanie (I., II., III. stupeň) v odbore sociálna práca, pedagogika, alebo psychológia, alebo porovnateľnom odbore,
- ďalšie vzdelávanie v oblasti násilia podľa odporúčaní BAG TäHG,
- skúsenosť s poradenstvom v rodovom kontexte a s vedením skupín,
- odborné znalosti o dynamike násilných vzťahov,
- reflexia vlastnej rodovej roly a vnímania seba ako authority v kontexte účastníkov skupiny s povinnou účasťou,
- pripravenosť k sebareflexii a povinnosť kolegiálnej výmeny skúseností, supervízie a ďalšieho vzdelávania.

---

10 Bližšie v Ernst & Bronkala (2014).

6. Inštitucionálne rámcové podmienky

Práca s páchatelmi musí byť inštitucionalizovaná v zariadení verejnej alebo súkromnej starostlivosti a musí disponovať minimálne nasledovným vybavením:

- Zariadenie je podľa možnosti dobre prístupné verejnou dopravou a je vybavené bezbariérovým prístupom.
- Priestory sú vhodné na dôverné poradenstvo, ako aj na skupinovú prácu.
- Pre prácu s páchatelmi je k dispozícii dostatočný časový priestor, na ktorý sú alokovaní minimálne dvaja odborníci/odborníčky.
- Odborníci/odborníčky práce s páchatelmi sú pod supervíziou (minimálne štyri dvojhodinové termíny ročne) a dostávajú možnosť k ďalšiemu vzdelávaniu.
- Organizujú sa tímové stretnutia k prípadom a skupinám (minimálne osem termínov ročne).
- Odborníci/odborníčky disponujú kancelárskymi pracovnými priestormi a technickým vybavením na kancelársku komunikáciu.
- Sú splnené technické predpoklady k zabezpečeniu ochrany údajov (napr. zabezpečená IT sieť, uzamykateľné oceľové skrine, skartovačka).

▣ 7. Dokumentácia a evaluácia

Zariadenia, ktoré sa zaviažu k týmto štandardom, dokumentujú svoju prácu a držia sa pritom podkladov BAG-TäHG. Tieto podklady sa týkajú štandardizovaného priebehu prípadovej diagnostiky a evaluácie ako aj ročnej štatistiky s informáciami o klientele, vykonanej práci a zdrojoch zariadenia. Zariadenia na prácu s páchatelmi násilia na ženách pracujú podľa písomného konceptu, ktorý sa v pravidelných intervaloch obnovuje, a zverejňujú výročnú správu.

Jednohlasne schválené zhromaždením členov BAG-TäHG dňa 15.11.2014 v Landau in der Pfalz.

Vytvorené pracovnou skupinou „Štandardy“ BAG-TäHG:

Christoph Liel (Deutsches Jugendinstitut e.V.),

Marion Ernst (Konferenz der Landeskoordinierungsstellen gegen häusliche Gewalt),

Heike Herold (Frauenhauskoordinierung e.V.),

Thorsten Kruse (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend),

Lydia Sandrock (Bundesverband der Frauenberatungsstellen und Frauennotrufe e.V.),

Marion Steffens (Zentrale Informationsstelle autonomer Frauenhäuser),

Roland Hertel (Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche Gewalt e.V.).

Spolupráca: Thomas Arend, Stefan Beckmann, Klaus Eggerding, Stefanie Föhring, Almut Koesling, Anja Steingen a Kay Wegner.

Použitá literatura

Bartl, Karin; Blümel-Tilli, Hedwig; Herold, Heike & Ruge, Inge (2013). Positionspapier der Frauenhauskoordinierung zur Täterarbeit bei Häuslicher Gewalt. Berlin: Frauenhauskoordinierung e.V.

Ernst, Marion, & Bronkalla, Justine (2014). Kinderschutz in Täterarbeitseinrichtungen. Saarbrücken: Saarländisches Ministerium der Justiz.

Gondolf, Edward W. (2002). Batterer Intervention Systems. Issues, Outcomes and Recommendations. Thousand Oaks: Sage Publications.

Gondolf, Edward W. (2012). The Future of Batterer Programs: Reassessing Evidence-Based Practice. Boston: Northeastern University Press.

Heckert, D. Alex & Gondolf, Edward W. (2004). Battered Women's Perceptions of Risk Versus Risk Factors and Instruments in Predicting Repeat Reassault. In: Journal of Interpersonal Violence, 19(7), 778–800.

Helfferich, Cornelia, & Barz, Monika (2006). Häusliche Gewalt beenden: Verhaltensänderung von Tätern als Ansatzpunkt: Eine Evaluationsstudie zum Vorgehen und Wirkung von Täterprogrammen im Kontext von Interventionsprojekten gegen häusliche Gewalt in Baden-Württemberg. Stuttgart: Landesstiftung Baden-Württemberg.

Hertel, R., Spanoudakis, M. et al. (2011). Konzept für das psychosoziale Training mit „Trennungstalkern.“ Erarbeitet von der Arbeitsgruppe „Trennungstalking“ in Rheinland-Pfalz. Landau/Pfalz: Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche

Gewalt e.V.

Jewell, Lisa M., & Wormith, J. Stephen (2010). Variables associated with attrition from domestic violence treatment programs targeting male batterers. A Meta-Analysis. *Criminal Justice and Behavior*, 37(10), 1086–1113.

Liel, Christoph (2013). Rückfallrisiken von Partnerschaftsgewalttätern. Pilotstudie zur Validierung eines Evaluationsinstrumentariums für Täterprogramme. München: Deutsches Jugendinstitut e.V.

Mullen DeBoer, Kacy; Simpson Rowe, Lorelei; Frousakis, Nikki N.; Dimidjian, Sona; Christensen, Andrew (2012). Couples Excluded From a Therapy Trial Due to Intimate Partner Violence: Subsequent Treatment- Seeking and Occurrence of IPV. In: *Psychology of Violence* 2 (1), 28–39.

Schacht, Rebecca L.; Dimidjian, Sona; George, William H.; Berns, Sara B. (2009). Domestic Violence Assessment Procedures Among Couple Therapists. In: *Journal of Marital and Family Therapy* 35 (1), 47–59.

Wissenschaftliche Begleitung der Interventionsprojekte gegen häusliche Gewalt (WiBIG) (2004). Täterarbeit im Kontext von Interventionsprojekten gegen häusliche Gewalt. Abschlussbericht 2000-2004. Osnabrück: Universität Osnabrück.

Projekt Podpora a pomoc pre ženy zažívajúce násilie a ich deti prostredníctvom zavedenia sociálnych programov pre páchatelov násilia bol podporený sumou 35 302,50 eur z Fondu pre mimovládne organizácie, ktorý je inancovaný z Finančného mechanizmu EHP 2009 - 2014. Správcom Fondu je Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation. Cieľom projektu Podpora a pomoc pre ženy zažívajúce násilie a ich deti prostredníctvom zavedenia sociálnych programov pre páchatelov násilia je Podpora demokratických hodnôt, vrátane ľudských práv.